

El Guggenheim: l'imant de titani

El Museu Guggenheim de Bilbao bat rècords de visitants: més de mig milió de persones en sis mesos de funcionament. Però, sobretot, el museu ha esdevingut un autèntic revulsiu cultural, econòmic i urbanístic que estén la seua influència a tot el País Basc.

KARLOS CORBELLA

La "flor de titani" és ja el símbol de la regeneració econòmica de Bilbao. Les places hoteleres de Bilbao i rodalia s'omplen més que mai i el mateix succeeix amb els restaurants i bars de la ciutat.

Complerts els sis primers mesos des que el passat dia 19 d'octubre el Museu d'Art Modern i Contemporani Guggenheim Bilbao obrí les portes, i ja és una realitat inqüestionable. Les previsions inicials dels responsables del museu han errat tan estrepitosament com positivament. El Guggenheim ha desbordat totes les expectatives. Podríem dir que Bilbao, immersa en una gran crisi d'identitat des que els alts forns i les drassanes d'Euskalduna foren dinamitats, ha trobat la seua Sagrada Família o la seua torre Eyffel particular en l'edifici construït per l'arquitecte nord-americà Frank Gehry, que acull la nova pinacoteca basca.

Quan es va obrir el museu,

s'alçaren moltes veus dient que el Guggenheim s'erigia com a símbol i signe de la regeneració econòmica de Bilbao i d'Euskadi, que es tractava d'un projecte que ultranassava l'àmbit merament cultural o que podria generar tanta economia o més que l'acereria de Biscaia. Molts ciutadans bascos escoltaven una mica atònits les estimacions dels responsables del museu i de les autoritats polítiques basques. Alguns pensaven que es tractava d'alguna "bilbainada". Però no ha estat així, el Guggenheim s'ha convertit en la icona identificativa del nou Bilbao, el distintiu que necessitava per poder enfrontar-se als reptes del futur. Ja ningú no pot concebre Bilbao sense la "flor de titani" i aquesta s'ha

convertit en un reclam turístic –per tant econòmic– d'una magnitud mai esperada.

Americans, europeus, espanyols i catalans fan cua davant l'atenta mirada de Puppy, l'escultura canina de l'escultor nord-americà Jeff Koons... Una vegada dins, contemplen bocabadats l'obra mestra de Gehry i altres obres plàstiques com les de Kandiski, Kiefler...

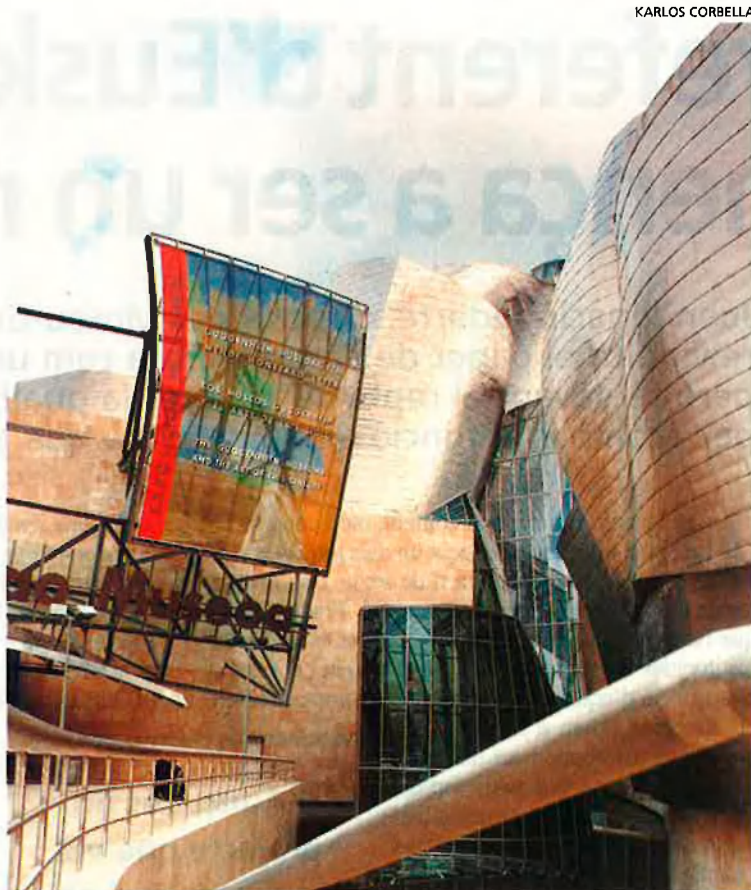
En aquests sis primers mesos han visitat el museu 570.000 persones –la meitat de les quals són de fora del País Basc, i un 10% són catalans–, xifra que supera les previsions més optimistes per a tot l'any 1998 i converteix el Guggenheim en el segon museu més visitat de l'estat espanyol. S'han escrit rius de tinta en publicacions dels cinc continents i les càmeres televisives de diferents canals estatals i internacionals han convertit el museu en un edifici familiar. Tot això implica una publicitat gratuïta a escala mundial que genera milers de milions de pessetes.

Les places hoteleres de Bilbao i rodalia s'omplen més que mai i el mateix succeeix amb els restaurants i bars de la ciutat. Però també passa alguna cosa semblant amb d'altres destinacions turístiques, les quals reben una afluència de nous visitants amb l'excusa del Guggenheim. I aquests no han desapropiat l'ocasió. Per què visitar Àlaba? Perquè, a més, el Guggenheim es troba a mitja hora. I per què visitar Gipúscoa? Perquè a més dels atractius que la província té per si mateixa, ara se n'hi ha afegit un altre: el Guggenheim es

troba a una hora de Sant Sebastià.

Però també ha generat una major oferta cultural de forma paral·lela. Es temia que en un principi el Guggenheim absorbira tota l'activitat cultural, que creara un immens desert al seu voltant, però les dades diuen que no. El Guggenheim també s'ha convertit en revulsiu cultural de les altres ofertes de la ciutat. Com a exemple trobem l'èxit que al mes de febrer obtingué l'exposició de Sorolla i Zuloaga al Museu de Belles Arts de Bilbao, a 200 metres i escaig del Guggenheim. Actualment el Museu de Belles Arts i el Guggenheim han firmat un acord per tal d'emprendre iniciatives conjuntes amb l'objectiu de racionalitzar l'oferta cultural de Bilbao. Entre d'altres aspectes, destaca un abonament que permet de visitar els dos museus a un preu mòdic.

Millor el contingut. "La millor obra d'art que hi ha és l'edifici en si mateix", diu la gent que ix del museu. És a dir, l'obra que més agrada és la caixa de titani que conté la col·lecció de pintures i escultures representatives de l'art d'aquest segle. Més del 90% dels visitants han quedat bocabadats davant l'escultura que abraça el pont de la Salve i alegra el pas de les aigües de la ria del Nerbion; i un 86% dels visitants estan disposats a repetir. Els responsables del museu no dubten que serà així. I per si l'obra de Gehry no tinguera prou atractiu per fer-los repetir la visita, els responsables del museu, encapçalats pel seu director, Juan Ignacio Bidarte –vegeu entrevista–, guarden en la màniga diverses ofertes que a molts dels qui no acabarem molt conveçuts amb el contingut de la caixa, ens faran tornar-hi. Al juliol arribarà de Nova York –de la casa mare del Guggenheim– una singular retrospectiva de la cultura xinesa que albergarà unes 600 peces, que abraçaran un període de 5.000 anys de la cultura d'aquell vell imperi. Prèviament, per a aquest mateix mes, tenen previst d'exposar la Mel Blake Collection i de juny a setembre es podrà veure una altra exposició de Helen Frankenthaler.

KARLOS CORBELLA

El Guggenheim també s'ha convertit en un revulsiu cultural de les altres ofertes de la ciutat. Però la pugna per mantenir l'equilibri entre la qualitat del contingut i del contingut no serà gens fútil.

De setembre a gener de 1999, el museu acollirà una exposició de la pintora basca Cristina Iglesias i entre novembre i febrer, una altra de Robert Rauschenberg.

Sens dubte, la pugna per mantenir l'equilibri entre la qualitat del continent i la del contingut no serà gens fútil, però els responsables del museu saben que la immensa col·lecció dels seus col·legues nord-americans té prou qualitat perquè Bilbao aculla retrospectives d'èxit assegurat. En aquest sentit, el Guggenheim es val de les col·leccions temporals que procedeixen dels diferents museus de la Foundation Solomon R. Guggenheim, que dirigeix Thomas Krens, per configurar un programa d'exposicions pròpies que realitza el museu de Bilbao. I ací és on el Guggenheim Bilbao ha patit algun revés. El *Gernika* de Picasso encara es troba a Madrid sense que els responsables del Museu Reina Sofía tinguin cap intenció de canviar d'opinió. D'altra banda, el controvertit escultor basc Jorge Oteiza, que sempre ha estat en contra del

projecte del Guggenheim –ha arribat a proposar la creació d'un comando per volar-lo–, tornà a pegar una galtada a les autoritats basques quan rebutjà un acord signat entre representants de la seua fundació, la Conselleria de Cultura, la Diputació de Biscaia i el museu Guggenheim davant les càmeres. L'octogenari escultor d'Orio els va dir que no ho aprovava i que només desitjava que el deixaren en pau. La reacció d'Oteiza no va sorprendre ningú. No obstant això, els responsables del Guggenheim no desisteixen, creuen que és qüestió de temps i, després de tot, hom té la certesa que tard o d'hora Picasso, amb el seu *Gernika*, i Oteiza estaran representats al museu.

Bilbao és una ciutat nova i orgullosa. Ha apostat fort i obrirà el Palau de Congressos Euskalduna, també a la ria. El Bilbao gris, fumejant i llfardós queda per als annals de la història i les fotos de les enciclopèdies. Avui Bilbao és una ciutat de serveis, cultural i turística.

Inaki Gorostidi (Bilbao)